

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6
תשובה	(3)	(4)	(1)	(4)	(3)	(2)

הסברים**1. השאלה:** המילה "למצבה" בשורה 3 מתייחסת -

פתרון: בשורות 1-3 נכתב: "הבלשן השוויצרי פרדיננד דה-סוסיר נחשב בעיני רבים למייסדו של חקר השפה המודרני. לפניו, חוקרי הלשון בחנו את השפה מתוך גישה היסטורית התפתחותית: הם התעניינו בתמורות ובשינויים שחלו בשפה מסוימת (למשל גרמנית או ספרדית) במהלך ההיסטוריה שלה ועד ש(אותה שפה מסוימת שחקרו) הגיעה למצבה הנוכחי". מכאן שהמילה "למצבה" מתייחסת לשפה מסוימת אשר חקרו אנשי הלשון. שימו לב: גרמנית או ספרדית הן רק דוגמות ל"שפה מסוימת" שחקרו אנשי הלשון, ולכן המילה "למצבה" לא מתייחסת אליהן.

תשובה (3).**2. השאלה:** אילו מהבאים הוא דוגמה ל"מחקר סינכרוני" (פסקה ראשונה)?

פתרון: נקרא את הפסקה הראשונה במטרה להבין מהו מחקר סינכרוני, ולאחר מכן נבדוק את התשובות המוצעות. בשורות 4-7 נכתב: "דה-סוסיר היה חוקר הלשון הראשון שחרג מאופן ההתבוננות הזו, ונדרש לחקר "סינכרוני" של השפה, כלומר לבחינה שלה בזמן נתון, 'בחתך רוחבי': הוא הסיט את מוקד המחקר מתולדות הלשון לעיון במערכת השפתית כפי שהיא מופיעה ברגע מסוים וללא התחשבות בהקשר ההיסטורי". מכאן שמחקר סינכרוני הוא מחקר שבו נבחנת שפה מסוימת ברגע מסוים, מבלי להתחשב בהקשר ההיסטורי שלה.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות. נחפש מחקר הבוחן שפה מסוימת במנותק מהקשר ההיסטורי.

תשובה (1): השוואה בין הסונטות של מוצרט לסונטות שנכתבו לפניו, בתקופת הברוק, ואחריו, בתקופה הרומנטית

התשובה אינה נכונה. מחקר זה משווה את הסונטות של מוצרט לאלו שנכתבו בתקופות שלפניו ולאחריו. כלומר, הוא בוחן את הסונטות של מוצרט ביחס להקשרן ההיסטורי.

תשובה (2): בחינת הישגיו של הטניסאי דודי סלע לאור הישגיהם של טניסאים ישראלים מאז קום המדינה התשובה אינה נכונה. מחקר זה משווה את הישגיו של דודי סלע לאלו של טניסאים ישראלים אחרים מתקופות קודמות. כלומר, הוא בוחן את הישגיו של דודי סלע ביחס להקשרן ההיסטורי.

תשובה (3): השוואת החקיקה במדינת ישראל לחוק שהונהג באזור בימי המנדט הבריטי ולסדרי הדין העות'מאני בימי השלטון התורכי

התשובה אינה נכונה. מחקר זה משווה את החקיקה במדינת ישראל לזו של תקופות קודמות. כלומר, הוא בוחן את החקיקה הישראלית בהקשר ההיסטורי.

תשובה (4): בחינת מערכת החינוך בישראל של ימינו על-ידי הצגת הקשרים שבין המנהלים, המורים והתלמידים בבתי-הספר הממלכתיים

זו התשובה הנכונה. מחקר זה עוסק במערכת החינוך בישראל בימינו, מבלי להתייחס להקשר ההיסטורי שלה.

תשובה (4).

3.

השאלה: איזו מהקביעות הבאות אינה עולה בקנה אחד עם תפיסתו של דה-סוסיר כפי שהיא מוצגת בפסקה השנייה?

פתרון: נקרא את הפסקה השנייה ולאחר מכן נבדוק את התשובות המוצעות. מכיוון שנשאלנו איזו קביעה אינה עולה בקנה אחד עם תפיסתו של דה-סוסיר, עלינו לחפש תשובה אשר אינה מתיישבת עם תפיסתו. נפסול תשובות אשר ניתן להסיק מהפסקה כי הן תואמות את תפיסתו של דה-סוסיר.

תשובה (1): המסומן הוא תמיד גרפי או אקוסטי

על פי תפיסתו של דה-סוסיר, המסומן הוא דימוי גרפי או אקוסטי, ואילו המסומן הוא המושג העולה בתודעה למראה או למשמע המסומן. מכאן, שקביעה זו אינה מתיישבת עם תפיסתו של דה-סוסיר. לכן זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (2): הסימן מורכב ממסמן ומסומן

על פי תפיסתו של דה-סוסיר, הסימן הוא היחידה הבסיסית בשפה, והוא מורכב ממסמן ומסומן. מכאן שקביעה זו מתיישבת עם תפיסתו של דה-סוסיר, ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (3): המסמן יכול להיות מילה כתובה או מושמעת.

על פי תפיסתו של דה-סוסיר, המסמן הוא דימוי גרפי (למשל, מילה כתובה) או דימוי אקוסטי (למשל, מילה מושמעת). מכאן שקביעה זו מתיישבת עם תפיסתו של דה-סוסיר, ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (4): המסמן יכול להתייחס למושגים מופשטים, מוחשיים או מדומיינים

על פי תפיסתו של דה-סוסיר, מסמן כלשהו עשוי להתייחס למסומן מוחשי, אך גם למושגים מופשטים כגון אהבה, ולמושגים דמיוניים כגון דרקון. מכאן שקביעה זו מתיישבת עם תפיסתו של דה-סוסיר, ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (1).

4.

השאלה: לשיטתו של דה-סוסיר, התופעה הידועה בשם 'אונומטופיאה' (שורה 20) היא -

פתרון: ננסה לדלות מהפסקה מידע בנוגע לתופעת האונומטופיאה, ולאחר מכן נבדוק את התשובות המוצעות.

בתחילת הפסקה טוען דה-סוסיר שהקשר בין המסמן למסומן הוא קשר שרירותי, כלומר שאין קשר בין המילה הכתובה או המושמעת, לבין מה שעולה בתודעה למשמע המילה. לאחר מכן מספרים לנו כי "יוצאות מן הכלל בהקשר זה הן אונומטופיאות, מילים שצלילן מחכה את משמעותן...". כלומר, בשונה מרוב הסימנים, מילים אונומטופיאות הן מילים שיש קשר סיבתי ביניהן לבין משמעותן. בסוף הפסקה מספרים לנו שמספרן של המילים האונומטופיאות קטן בהרבה ממה שנוהגים לחשוב, ואפילו הבחירה בהן היא שרירותית במידה מסוימת.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות. נחפש תשובה התואמת את המידע המופיע בפסקה בנוגע לתופעה.

תשובה (1): הוכחה לכך שהקשר בין המסמן למסומן אף פעם אינו מיקרי

התשובה אינה נכונה. על פי המידע שבפסקה הקשר בין רוב המילים לבין המשמעות שלהן הוא לרוב מקרי. תופעת האונומטופיאה מתוארת כתופעה שולית בלבד.

תשובה (2): תופעה שכיחה, המדגימה את הקשר בין המסמן למסומן

התשובה אינה נכונה. מספרים לנו שמספרן של המילים האונומטופיאות קטן בהרבה ממה שנהוג לחשוב, כלומר מדובר בתופעה שולית ולא בתופעה שכיחה. כמו כן, לא ניתן לומר שתופעה מדגימה את הקשר בין המסמן למסומן, שכן מדובר בתופעה יוצאת מן הכלל. כלומר, אין בה כדי להדגים את הכלל. (שכיח=נפוץ)

תשובה (3): תופעה יוצאת דופן, שבה צירוף אותיות כלשהו אינו קשור לאובייקט שהוא מסמן

התשובה אינה נכונה. מילים אונומטופיאליות הן מילים שיש קשר סיבתי ביניהן לבין משמעותן. כלומר, צירוף האותיות המרכיבות את המילה קשור לאובייקט אותו הוא מסמן.

תשובה (4): תופעה יוצאת דופן שאין בה כדי לערער על עקרון השרירותיות. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

5. השאלה: הדוגמה של המילה בקבוק ושל מקבילתה האנגלית "bottle" (שורה 24) הובאה על-מנת -

פתרון: בשורות 22-25 נכתב: "נוסף על כך, הוא הראה כי בחירתן של האונומטופיאליות עצמן גם היא שרירותית במידה מסוימת, מאחר שהן רק חיקוי "מוסכם למחצה" של רעשים מסוימים. הוכחה לכך היא המילה בקבוק ומקבילתה האנגלית "bottle" – שתי מילים שונות זו מזו, שנחשבות שתיהן לאונומטופיאליות של אותו מסמן."

מכאן שהמילה בקבוק ומקבילתה האנגלית "bottle" מגיעות כהוכחה לכך שגם בחירתן של האונומטופיאליות עצמן שרירותית במידה מסוימת.

תשובה (3).

6. השאלה: איזה מהכותרות הבאות היא הכותרת המתאימה ביותר לקטע?

פתרון: אנו מתבקשים למצוא "כותרת מתאימה" לקטע, כלומר את הנושא המרכזי בו הקטע עוסק. מכאן שעלינו לסכם אותו בקצרה ולאחר מכן לבדוק את התשובות המוצעות.

הפסקה הראשונה מציגה את גישתו החריגה של דה-סוסיר לחקר השפה - הגישה הסינכרונית. הפסקה השנייה מציגה את אחת ממסקנותיו העיקריות של דה-סוסיר - השפה היא מערכת של סימנים שכל אחד מהם מורכב ממסמן ומסומן.

הפסקה השלישית מציגה דגש עיקרי נוסף של דה-סוסיר בנוגע לסימנים - ברוב המקרים הקשר בין המסמן למסומן הוא קשר שרירותי.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): חייו ומפעלו של פרדיננד דה-סוסיר

התשובה אינה נכונה. הקטע אינו עוסק בחייו של דה-סוסיר באופן כללי, אלא רק בגישתו החריגה לחקר השפה, ובמסקנות העולות ממחקרו.

תשובה (2): דה-סוסיר וטיבו של הסימן הלשוני

זו התשובה הנכונה. הקטע עוסק כולו בגישתו החריגה של סוסיר בנוגע לחקר השפה, ובמסקנה העיקרית העולה ממחקרו: השפה היא מערכת סימנים אשר כל אחד מהם מורכב ממסמן ומסומן, וברוב המקרים הקשר ביניהם הוא שרירותי. כלומר, הקטע עוסק בטיבו של הסימן הלשוני על פי מחקרו של דה-סוסיר.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (3): משמעותה של השפה בהיעדר מימד הזמן

התשובה אינה נכונה. הקטע עוסק במסקנות הנובעות מגישתו החריגה של דה-סוסיר בנוגע לחקר השפה, ולכן היינו מצפים לאזכור שמו בתשובה הנכונה. כמו כן, לא ניתן לומר כי הקטע עוסק במשמעות של השפה, אלא רק במסקנתו של דה-סוסיר שהשפה היא מערכת סימנים.

תשובה (4): מחקר סינכרוני בלשון המודרנית

התשובה אינה נכונה. מחקרו של דה-סוסיר אינו מחקר בשפה (לשון) המודרנית, אלא מחקר שחקר את השפה המודרנית.

תשובה (2).